



# *Als portretten spoken*

Kinderstuk

door

**J.A. TEMPELAARS**

en

**J. VAN DER HEIJDEN**

TONEELUITGEVERIJ VINK B.V.  
(Grimas Theatergrime verkoop)  
Tel: 072 - 5 11 24 07  
E-mail: [info@toneeluitgeverijvink.nl](mailto:info@toneeluitgeverijvink.nl)  
Website: [www.toneeluitgeverijvink.nl](http://www.toneeluitgeverijvink.nl)

## VOORWAARDEN

Alle amateurverenigingen die het stuk: **ALS PORTRETTEEN SPOKEN** gaan opvoeren, dienen in alle programmaboekjes, posters, advertenties en eventuele andere publicaties de volledige naam van de oorspronkelijke auteur: **J.A. TEMPELAARS en J. VAN DER HEIJDEN** te vermelden.

De naam van de auteur moet verschijnen op een aparte regel, waar geen andere naam wordt genoemd.

Direct daarop volgend de titel van het stuk.

De naam van de auteur mag niet minder groot zijn dan 50% van de lettergrootte van de titel.

U dient tevens te vermelden dat u deze opvoering mag geven met speciale toestemming van het I.B.V.A. Holland bv te Alkmaar.

**Copyright: © Anco Entertainment bv - Toneeluitgeverij Vink bv**

**Internet: [www.toneeluitgeverijvink.nl](http://www.toneeluitgeverijvink.nl)**

**E-mail: [info@toneeluitgeverijvink.nl](mailto:info@toneeluitgeverijvink.nl)**

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, verfilming, video opname, internet vertoning (youtube e.d.) of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Het is niet toegestaan de tekst te wijzigen en/of te bewerken zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Vergunning tot opvoering van dit toneelwerk moet worden aangevraagd bij het Auteursrechtenbureau **I.B.V.A. HOLLAND bv**

Postbus 363

1800 AJ Alkmaar

Telefoon 072 - 5112135

Website: [www.ibva.nl](http://www.ibva.nl)

Email: [info@ibva.nl](mailto:info@ibva.nl)

ING bank: 81356 – IBAN: NL08INGB0000081356 BIC: INGBNL2A

**Geen enkele andere instantie dan het IBVA heeft de bevoegdheid genoemde rechten van u te claimen, of te innen.**

Auteursrechten betekenen het honorarium (loon!) voor de auteur van wiens werk door u gebruik wordt gemaakt!

Auteursrechten moeten betaald worden voor elke voorstelling, dus ook voor try-outs, voorstellingen in/voor zorginstellingen, scholen e.d.

### **Vergunning tot opvoering:**

1. Aankoop van minimaal **10** tekstboekjes bij de uitgever.
2. U vult het aanvraagformulier in op [www.ibva.nl](http://www.ibva.nl) of u zendt de aanvraagkaart (tevens bewijs van aankoop), met uw gegevens, naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
3. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

### **Vergunning tot HER-opvoering(en):**

1. U vult het aanvraagformulier in op [www.ibva.nl](http://www.ibva.nl) of u zendt de aanvraagkaart met uw gegevens naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
2. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

**Opvoeringen zonder vergunning zijn niet toegestaan en strafbaar op grond van de Auteurswet 1912. Zij worden gerechtelijk vervolgd, terwijl de geldende rechten met 100% worden verhoogd. Het tarief wordt met 20% verhoogd voor opvoeringen waarvoor geen toestemming werd aangevraagd binnen drie weken voorafgaand aan de voorstelling.**

**Het is verboden gebruik te maken van gekregen, geleende, gehuurde of van anderen dan de uitgever gekochte tekstboekjes.**

**Rechten BELGIË: Toneelfonds JANSSENS, afd. Auteursrechten,  
Te Boelaerlei 107 - 2140 Bght ANTWERPEN Telefoon (03)3.66.44.00.  
Geen enkele andere instantie heeft de bevoegdheid genoemde rechten van u te claimen, of te innen.**

## **PERSONEN:**

Barones Van Schimmensteyn

Freule Fida van Schimmensteyn - Haar dochter

Floris van Steelenrijck - Echtbaar in twee schilderijen

Adèle van Steelenrijck - Echtbaar in twee schilderijen

Meneer van Stelen - Gast

Casper Conté - Inwonend kunstschilder

Justus - Huisknecht

Bertha - Dienstmaagd

Ping - Chinese kok

Wang - Chinese bediende van Van Stelen

Leeftijd: 8-13 jaar.

## **TONEEL STELT VOOR:**

1e bedrijf: 's middags op het atelier van Conté, op de zolder van het kasteel.

2e bedrijf: 's avonds in de logeerkamer, de torenkamer van het kasteel.

3e bedrijf: als 2e; 's nachts.

## **EERSTE BEDRIJF:**

Het atelier van Conté. Rechts deur. Divan. Schilderijen, schildersezels, schildersgereedschap. Potkachel. Enkele stoelen. Opgesteld stilleven.

## **TWEEDE BEDRIJF:**

De logeerkamer. Rechts deur, links raam. Elders geheime toegang (Bijv. souffleurshok of luik) Links bed. Ouderwetse klok. Tafel en stoel. Tegen achterwand twee schilderijlijsten, waarachter openingen in het décor. Kamerscherm. Kast. Vaas op tafeltje bij de schilderijen. Aan de muur antiek geweer.

## **DERDE BEDRIJF:**

Als tweede.

## EERSTE DEDRIJF

*(Als het doek opgaat, staat Conté te schilderen.)*

CONTÉ *(Doet stap achterwaarts, bezieet zijn schepping)*: Hm hm hm, ja ja. Hm hm. *(Geeft nijldige veeg op doek)* Nee nee nee. *(Veegt veeg weer uit)* Ja ja. Zo is het goed. Het wordt wel wat. Welk een gloed! Wat een kleur! Wat een leven! Ach ja *(Mijmert)*

BERTHA *(klopt)*

CONTÉ: Wat een gloed! Wat een leven!

BERTHA *(Klopt weer)*

CONTÉ: Hm hm hm. Ja ja ja.

BERTHA *(Rechts op, met stoffer en blik, stofdoeken enz.)*

CONTÉ: Welkom, schone Bertha. Wat voert U hier?

BERTHA: Ik ben je schone Bertha niet. En wat ik hier kom doen, vraag je? Die rommel hier opruimen. *(Kijkt rond)* Grote griezels, wat is het weer een bende bij je, Casper Conté. En alles zit onder de verfvlekken. *(Maakt mopperend divanbed op.)*

CONTÉ: Wat mopper je weer, schone Bertha. Kijk liever naar m'n gloednieuwe schilderij.

BERTHA: Welk schilderij?

CONTÉ *(Wijst)*: Hier, kijk eens. Wat een gloed, wat een leven!

BERTHA: Noem je dat ook al een schilderij? *(Veegt vloer)*

CONTÉ: Vind je het niet mooi?

BERTHA: O, jaaa.... wel....

CONTÉ: Ach, wat begrijp jij nu van kunst! Als ik iets moois gemaakt heb, weet jij niets anders te zeggen dan: „Noem je dat ook al een schilderij?” Nee, dan moet je Fida horen. Die begrijpt me meteen. Die voelt me aan.

BERTHA: Nou, ik zie er niets in hoor. Freule Fida zal 't wel beter weten. Die is zo verstandig. *(Veegt verder)*.

CONTÉ *(Verheerlijkt)*: Ja ja. Zeg dat wel. Zij is héél gevoelig voor kunst. Ze zou een goede vrouw voor een kunstschilder zijn.

BERTHA: Alles goed en wel, meneer Casper, maar U zult Freule Fida hier wel niet zo vaak meer zien.

CONTÉ: Wat vertel je me nou? Mag ze niet meer komen? Wat een verdrietig bericht, Bertha. Zeg eens, komt ze vanmiddag ook niet? Ze had beloofd hier te komen. Je weet wel, dat ik een portret aan het schilderen ben. Een portret van Freule Fida van Schimmensteyn. Het wordt een meesterwerk. Een echte Conté. *(Toont halfvoltooid portret.)*

BERTHA: Wat is dat?

CONTÉ: Dat heb ik je juist verteld. Dit is toch de Freule!

BERTHA: Oh, ik dacht (*wijst*) dat het een landschapje was met de maan er boven.

CONTÉ: Een maanlandschap! Hoe kom je er bij. Dit is toch Freule Fida, de dochter van Barones Van Schimmensteyn. Kijk eens, wat een kleur, wat een gloed! 't Is of het leeft. Het kan zó gaan spreken.

BERTHA: Grote griezels! Alsjeblieft niet. Stel je voor, sprekende schilderijen, wat eng! Hu!

CONTÉ: Zo bedoel ik het natuurlijk niet. Maar waarom komt de Freule hier niet meer? (*zet betreffende schilderij weg*) Mag 't weer niet van de Barones?

BERTHA: Neen. Als haar moeder haar hier weer ziet, krijgt ze voor straf een week geen zakgeld meer.

CONTÉ: O, maar dan krijgt ze geld van mij.

BERTHA: Van jou? Waar moet jij dat vandaan halen? Misschien ben je wel een knap schilder, maar geld heb je niet. Anders had je wel een mooiere werkplaats dan die oude zolder hier.

CONTÉ (*Pakt een ander doek*): Ik verkoop dit schilderij, een echte Conté, geschilderd door Casper Conté zelf (*beklopt borst*) voor f 600.—.

BERTHA: Is zo'n prul f 600.— waard?

CONTÉ: Welnee!! Wel f 6000.—.

BERTHA: Grote griezels! As je zoveel geld krijgt voor zo'n schilderij, kun je rijk worden. Hoeveel heb je er al verkocht?

CONTÉ: Nou, laat eens kijken.... Al.... eh,.... nog .... eh.... nog geen een!

BERTHA: (*veelbetekenend*): Oh.... dus zo rijk ben je nog niet.

CONTÉ: Maar deze verkoop ik zeker.

FIDA (*rechts binnen zonder kloppen*): Dat geloof ik ook Casper. 't Is een schitterend schilderij. Wat een prachtige kleuren. Hè, ik wou, dat ik ook zo mooi kon schilderen.

BERTHA: Maar Freule, luistert U toch eens. U weet toch wat Uw moeder de Barones gezegd heeft? U mocht hier toch niet meer komen.

FIDA: Dat weet ik wel. Maar ik doe het toch.

CONTÉ (*bewonderend*): Wat een gloed! Wat een leven! Wees welkom in mijn atelier, Freule Fida van Schimmensteyn. Jij bent tenminste iemand, die mijn schilderijen mooi vindt, iemand die me begrijpt. Die Bertha begrijpt er niets van.

FIDA: Breng jij ons wat te drinken, Bertha.

BERTHA: Zeker Freule. (*rechts af*)

FIDA: Kom Casper, vlug aan 't werk.

CONTÉ: Ja ja, dat portret van jou moet ik nog afmaken. Ga daar maar weer zitten. (*Fida poseert*) (*Conté pakt uit hoek het halfvoltooide meisjesportret, zet het op de ezel*) Hoofd iets naar rechts, ja ja, hm hm, nog wat meer omhoog.... Juist, zo is het goed. (*gaat schilderen*) Moet je horen. Bertha dacht dat dit portret een maanlandschap voorstelde.

FIDA: Ach ja, wat weet zo'n dienstmaagd van schilderen af? Misschien is ze wel wat bijziende ook. Maar ze is toch wel lief. Ze zal nooit aan moeder verklappen, dat ik hier bij jou op zolder kom.

BERTHA (*op met twee kopjes thee*): Alstublieft, Freule.

FIDA: Zet daar maar neer, Bertha. Dank je wel.

BERTHA (*kijkt naar schilderij*): Schiet het al op, meneer Casper? Maar Freule, als Uw moeder het ziet. Grote griezels, wat zal ze boos zijn. U mag het wel goed verstoppen. (*er wordt thee gedronken*).

FIDA: Ik begrijp die moeder van mij niet. Ik doe hier toch geen kwaad?

CONTÉ: Integendeel, je kunt hier een boel leren.

FIDA: En ik ben geen klein kind meer. En als ik hier wil komen, dan doe ik dat. (*Windt zich op*) Als mijn moeder je dan niet aardig vindt, omdat je maar een arme schilder bent, dan mag ik je toch zeker wel aardig vinden.... (*Houdt verschrikt op*)

CONTÉ: Hè? Zei je, dat je mij eh....

BERTHA: Hi hi hi! Als Uw moeder het maar niet merkt, Freule.

FIDA (*Blozend*): Nee, eh.... dat zei ik niet, ik eh.... zei dat ik eh.... je schilderijen aardig vond.

BERTHA (*Veelbetekend*): Noh!

CONTÉ: We gaan verder. Hoofd iets meer naar links. Hm, hm. Ja ja. Iets omlaag. Zo, ja.

BERTHA (*Ruimt theeservies op, loopt naar deur*)

JUSTUS (*Klopt*)

BERTHA (*sist*): Pas op! Wie is daar?

CONTÉ (*Zet doek ondersteboven op ezel*)

JUSTUS: Ik, Justus.

FIDA: Kom maar binnen Justus, wat kom je doen?

JUSTUS: (*op*) Vergun mij op te merken, dat de Barones mij heeft opgedragen, de dienstmaagd Bertha te zoeken.

BERTHA: Nou, hier ben ik. Wat is er?

JUSTUS: De Barones verwacht een gast. De dienstmaagd Bertha moet de torenkamer in orde maken, opdat de gast daar kan vertoeven.

BERTHA: Grote griezels! Die enge torenkamer.

FIDA: De spookkamer?

JUSTUS: Om U te dienen, Freule. Inderdaad, zoals U zegt: de spookkamer.



FIDA: Wie komt er logeren?

JUSTUS: De naam van onze gast is Van Stelen. Mijnheer Van Stelen, met zijn bediende Wang.

BERTHA: Nou, dan ga ik maar. (Af)

JUSTUS: Kan ik nog iets voor U doen, Freule?

FIDA: Nee, Justus, je kunt gaan.

JUSTUS (*rechts af*)

CONTÉ (*Zet doek weer recht, schildert verder*): Wat is dat voor een man, die meneer Van Stelen?

FIDA: Ja, dat is een hele geschiedenis. (*Staat op en loopt vertellend wat rond*). Dit kasteel, kasteel Schimmensteyn, werd vroeger bewoond door een ridder, die Van Steelenrijck heette. Je weet wel, de portretten hangen in de torenkamer. Die heb je al eens gezien.

CONTÉ: Ja ja, die twee portretten, met die gemene gezichten Ze hangen in de torenkamer, is het niet?

FIDA: Ja, in de torenkamer.

CONTÉ: Wat een vreemde naam: Van Steelenrijck. Van.... Steelen.... rijck. Hé, zouden ze soms rijk geworden zijn door te stelen?

FIDA: Ze zeggen van wel. Ze waren in ieder geval heel erg rijk. Na de dood van Floris en Adèle van Steelenrijck erfde hun zoon het kasteel en al het geld. Alle kelders van het kasteel lagen vol goud en zilver. Maar die zoon was erg verkwistend. Hij heeft al dat geld opgemaakt en tenslotte was hij zo arm, dat hij het kasteel moest verkopen. Toen heeft mijn overgrootvader het kasteel gekocht. Maar de portretten van Floris en Adèle van Steelenrijck hangen nog steeds in de torenkamer.

CONTÉ: Dat is toch de kamer, waar het 's nachts om twaalf uur altijd spookt nietwaar?

FIDA: Ja. Klokslag twaalf uur hoor je er gekuch en gekreun. Dan hoor je stemmen en voetstappen.

CONTÉ: Zijn jullie nooit eens gaan kijken, als het spookte?

FIDA: Jawel! Ik hen er zelf een keer geweest, want niemand anders durfde.

CONTÉ: Wat dapper van je, Fida.

FIDA: Ja, 't was eigenlijk wel wat griezelig. Maar weet je wat het vreemde was?

CONTÉ: Nou?

FIDA: Ik sloop de torentrap op (*imiteert*) en hoorde de stemmen en voetstappen steeds duidelijker worden; ik pakte voorzichtig de knop van de deur, ik draaide hem heel voorzichtig om.... Ik wilde geen geluid maken, begrijp je....

CONTÉ: Ja ja....

FIDA: De deur ging een klein kiertje open, ik gluurde naar binnen, maar toen ik deur helemaal open deed werd het plotseling stil.

CONTÉ: Was er niemand te zien?

FIDA: Helemaal niemand. Niet onder het bed, niet in de kast. Nergens. Misschien dat ze door de geheime gang verdwenen zijn....

CONTÉ: Wat vertel je me nou weer? Een geheime gang? Wat een geheimzinnige boel is dat hier. Een spookkamer, een geheime gang. Wat is dat voor een gang?

FIDA: Nou, gewoon een geheime gang. Die gebruikten ze vroeger als ze wilden vluchten. In de kelder onder de toren, waar vroeger het goud lag, zit een groen deurtje en daarachter loopt een smal stenen trapje naar boven. Dan kom je in een gangetje, je gaat weer een trap op, je komt weer in een gangetje, je gaat weer een trap op en dan kom je in de torenkamer. Toen ik nog een klein meisje was, heb ik daar wel eens gespeeld. Moeder vond het niet goed, want mijn kleren werden zo vuil van het stof en het spinrag. Moeder was erg streng, weet je.

CONTÉ: Ja ja, dat weet ik, dat is ze nog, zo, zo, dus een geheime gang naar de spookkamer. Wat geheimzinnig allemaal. En gaat die meneer Van Stelen in de torenkamer slapen? Durft hij dat?


FIDA: Hij wel. Hij is niet bang. Hij wil zelfs speciaal in die torenkamer slapen, niet in de gewone logeerkamer.

CONTÉ: Wie is die meneer Van Stelen eigenlijk? En wat komt hij hier doen?

Als u het hele stuk wilt lezen dan kunt u via [www.toneeluitgeverijvink.nl](http://www.toneeluitgeverijvink.nl) de tekst bestellen en toevoegen aan uw zichtzending.

Voor advies of vragen helpen wij u graag.

 [info@toneeluitgeverijvink.nl](mailto:info@toneeluitgeverijvink.nl)

 072 5112407



**“Samenspelen” is ons motto**